

**Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes
Sociālās drošības apakšpadomes sanāksmes
PROTOKOLS**

Attālināti MS Teams

2024. gada 16. oktobrī

SANĀKSMI VADA: Anda Grīnfelde, arodbiedrību puse

PIEDALĀS:

no valdības puses:

Ingus Alliks, Labklājības ministrijas (turpmāk - LM) valsts sekretārs
Diāna Jakaite, LM valsts sekretāra vietniece
Ludis Neiders, Ekonomikas ministrijas Analītikas dienesta ekonomists
Aldis Dūdiņš, LM Sociālo pakalpojumu un invaliditātes politikas departamenta direktors

no darba devēju puses:

Arkādijs Suškins, Latvijas Darba devēju konfederācijas (turpmāk - LDDK) padomes loceklis; biedrības "Cēsu uzņēmēju klubs" pārstāvis

no arodbiedrību puses:

Anda Grīnfelde, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (turpmāk - LBAS) priekšsēdētāja vietniece
Rīta Pfeifere, Latvijas Industriālo nozaru arodbiedrības priekšsēdētāja
Liene Janeka, Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības juriskonsulte
Vladimirs Novikovs, Latvijas Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrības Tehniskās struktūrvienības vadītājs
Laila Ābola, LBAS eksperte

pārējie dalībnieki:

Mārtiņš Svirskis, LBAS eksperts tautsaimniecības jautājumos
Linda Romele, LBAS eksperte
Gita Oškāja, LBAS priekšsēdētāja vietniece
Anete Neilande, LDDK, juriste, darba tiesību eksperte
Pēteris Leiškalns, LDDK Sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts
Sandra Stabiņa, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta direktore
Evija Kūla, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktora vietniece
Agriņa Ozoliņa, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā eksperte
Kristīne Zirņīte, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā eksperte

PROTOKOLĒ: Irēna Salmane, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā eksperte

Sanāksmi sāk plkst. 15:00.

Darba kārtībā:

1. Par Satversmes tiesas sprieduma saistībā ar MIL (minimālā ienākumu līmeņa) izpildi.

2. Par Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu termiņpagarinājumiem.

1. jautājums

Par Satversmes tiesas sprieduma saistībā ar minimālo ienākumu sliekšņiem izpildi.

Ziņo: E.Kūla

LM pārstāve *E.Kūla* prezentē aktuālo informāciju saistībā ar Satversmes tiesas spriedumu par minimālo ienākumu sliekšņiem un tā izpildes progresu.

2022. gadā pēc divdesmit 13. Saeimas deputātu pieteikuma Satversmes tiesā tika ierosināta lieta par Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33. panta pirmās daļas un likuma "Par sociālo drošību" 2.² panta otrās un trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 109. pantam.

Balstoties uz šo pieteikumu, tika pieņemts 2023. gada 5. oktobra tiesas spriedums (lieta Nr. 2022-34-01).

Pieteicēji apstrīdēja, ka:

- minimālo ienākumu sliekšņa noteikšanas metode nav zinātniski pamatota;
- minimālo ienākumu sliekšņa noteikšanas metode neparedz pietiekami regulāru šā sliekšņa pārskatīšanu;
- zemākais minimālo ienākumu sliekšnis – 20% - nenodrošina cilvēka cieņai atbilstošu dzīves līmeni.

Satversmes tiesa lēma, ka garantēto minimālo ienākumu sliekšnis 20% no ienākumu mediānas (Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33. pants), kā arī minimālo ienākumu sliekšnis nav zemāks par 20% no ienākumu mediānas (likuma "Par sociālo drošību" 2.² pants) nav spēkā no 2025. gada 1. janvāra.

LM piedāvājums Satversmes tiesas sprieduma izpildei ir - no 2025. gada 1. janvāra palielināt zemāko minimālo ienākumu sliekšni no 20% līdz 22%. Minētais priekšlikums ir apstiprināts Ministru kabineta š.g. 8. oktobra sēdē, tālāk skatāms Saeimā.

Pēc prezentācijas sanāksmes dalībnieki diskutēja, ka būtiski ir trūcīgajām personām radīt vēlmi līdzdarboties savu pamatvajadzību nodrošināšanā, kā arī veicināt to iesaisti darba tirgū.

E.Kūla informē, ka uzsākts darbs pie pētījuma "Izvērtējums par efektīvu atbalsta sistēmu ilgstošo bezdarbnieku darba tirgus integrācijas veicināšanu", kura ietvaros tiks vērtēti ilgstošo bezdarbnieku, kas ir arī garantētā minimālā ienākuma pabalsta saņēmēji, bezdarba šķēršļi un iespējamie risinājumi nodarbinātības veicināšanai.

Ar viedokli dalījās: A.Grīnfelde, P.Leiškalns, V.Novikovs, R.Pfeifere.

Nolemts: Pieņemt zināšanai LM pārstāvja sniegto informāciju un diskusijā izteiktos viedokļus.

2. jautājums

Par Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu termiņpagarinājumiem

Ziņo: S.Stabiņa

Attiecībā uz LBAS aktualizētā jautājuma par Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (turpmāk - VSAOI) termiņpagarinājumiem virzības progresu LM pārstāve

S.Stabiņa informē, ka atbilstoši Valdības rīcības plānam LM sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru (turpmāk - VSAA) ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu „Par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu samaksas termiņu pagarinājumu un tā ietekmi uz personas vecuma pensijas apmēru” (turpmāk - ziņojums). Ziņojums ietver risinājumus par VSAOI samaksas termiņu pagarinājuma negatīvās ietekmes mazināšanu uz personas vecuma pensijas apmēru. Tiek piedāvāti trīs varianti:

1. noteikt, ka VSAOI nomaksas termiņa pagarinājumi turpmāk netiek piešķirti;
2. noteikt, ka no 2026. gada 1. janvāra piešķirot VSAOI nomaksas termiņa pagarinājumu – valsts sociālās apdrošināšanas speciālajā budžetā neieskaitītās VSAOI tiek kompensētas no valsts pamatbudžeta, un tiklīdz darba devējs šīs VSAOI ir nomaksājis, VSAA tās atgriez valsts pamatbudžetā.
Skatoties no finansiālās puses, ir iespējami divi apakšpunkti:
 - a) no valsts pamatbudžeta tiek kompensēta visa VSAOI likme (pašreiz – 34,09%). Šī risinājuma īstenošanai papildus no valsts pamatbudžeta būtu nepieciešami provizoriski vidēji 30 milj. eiro ik gadu;
 - b) no valsts pamatbudžeta tiek kompensēta tikai VSAOI likme pensiju apdrošināšanai. Šī risinājuma īstenošanai papildus no valsts pamatbudžeta būtu nepieciešami provizoriski vidēji 17,6 milj. eiro ik gadu;
3. paliek spēkā esošais normatīvais regulējums.

Ziņojumā LM aicina atbalstīt risinājuma 2.b) variantu. Ziņojums tika nodots ārējai saskaņošanai, atzinumus sniedza Tieslietu ministrija, Finanšu ministrija un LBAS. Šobrīd notiek precizēšanas darbs, izvērtējot saņemtos iebildumus un priekšlikumus, pēc tam virzot atkārtotai saskaņošanai.

Sanāksmes laikā darba devēju un arodbiedrību puses apstiprināja atbalstu ziņojumā iekļautajam 2.b) risinājuma variantam.

Par jautājumu izsakās: P.Leiškalns, G.Oškāja, I.Alliks, A.Grīnfelde.

Nolemts: Pieņemt zināšanai LM pārstāvja sniegto informāciju.

Sanāksmi slēdz plkst.16:08.

Sanāksmes vadītājs:

A.Grīnfelde

Sanāksmes protokolētājs:

I.Salmane